

Discuția despre inflația poeziei se prelungește de vreo cincisprezece ani și mai bine. Timp în care „armia poeților” a întrecut-o pe cea a cititorilor.

Dacă accesoriile poeziei, vorba lui Mandelstam, ar fi (doar) fumul de țigară, vinul roșu, viața dezordonată, snobismul, atunci numărul mare al celor care scriu versuri ar genera o bucurie generală și ar fi poate semnul tare (unic) al perioadei de tranziție. Dar, constatăm cu regret, e vorba de o ebuliție colectivă și nicidecum de poezie, care este, precum se știe,

Unora le place poezia

CĂLINA TRIFAN

o mare și dificilă artă, și care presupune, în afară de talent, o solidă cultură poetică și (sic!) dubitație carteziană. Fenomenul cu pricina e o iluzie și nimic mai mult. Cu toate astea, discuția în cauză mi se pare lipsită de teme, din moment ce acum 11 ani, în 1996, la ceremonia de decernare a Premiilor Nobel, în lumina orbitoare a flash-urilor s-a aflat o poetă, poeta poloneză Wislawa Szymborska (1923), care se „agață de asta (de poezie)/ ca de un reazem salvator”. Și în ce o privește o face memorabil. Într-un timp în care cotidianul înghite și ultima fărâmă de poezie și în pofida „diluatorilor”, iată că poezia nu-și retrage lumina, mai mult, instituții serioase precum *Premiul Nobel* o creditează în continuare.

A fost însă ca laureată a Premiului Nobel „pentru o poezie care, cu o precizie ironică, permite contextului istoric și biologic să iasă la lumină în fragmente de realitate umană”, citez din argumentarea distinsului juriu din Stockholm. Că este greu să urci spre stih o dovedește chiar puținătatea plachetelor publicate de Szymborska: *De aceea*

trăim (1952), *Întrebări pentru mine însămi* (1954), *Chemare către Yeti* (1957), *Sarea* (1962), *O sută de consolări* (1967), *Orice eventualitate* (1972), *Numărul mare* (1976), *Oameni pe pod* (1986), *Sfârșit și început* (1993), dar și faptul că în vacarmul și vorbăria existente te poți face auzit mai degrabă tăcând. Cert este că fiecare dintre ele a fost o treaptă ascendentă în clarificarea poeziei din viață și a vieții din poezie. În 2002, după nouă ani de tăcere, publică volumul *Clipa*, apreciat de critică drept un giuvaier, o încununare a volumelor de până acum. Necunoscute sunt căile poeziei, dar cel care parcurge un traseu se conduce nu doar de busolă, ci observă și alte semne – semnele anotimpului, landşaftului, ale faunei care-l populează. Rolul literaturii e de a respinge cotidianul, dar poezia Wislawei Szymborska colcăie de cotidian, „e o bogăție a bogățiilor”, cotidianul înseamnă viață. Cunoașterea e potențată de „deșertăciunile” vieții. Întrebările filosofico-existențiale sunt impregnate cu inteligență și concretețe în texte cuceritoare, ce ne solicită simțul participativ. Este poeta care opune realitatea unor fragmente de vis, dar fără iluzii idealizante, ci cu doza necesară când de discreție, când de ironie, dar întotdeauna clasic, în sensul limpezirii ideatice. Lumea reală este trecută în lumea scrisă cu mare cultură și rafinament și cu ajutorul metaforei, dar și al definiției lirice sau al concetto-ului gazetăresc. Prin grila afectivă și intelectuală este trecut metodic fiecă rând: „Există în picătura de cerneală mari rezerve/ de vânători cu ochi mijit,/ gata să alerge pe peniță în jos,/ să înconjoare căprioara și să țintească.// Ei uită că aici nu e viață./ Alte legi, negru pe alb, stăpânesc./ Clipirea va dura cât voi dori eu,/ se va lăsa împărțită în mici veșnicii/ pline de gloanțe oprite în zbor./ De poruncesc, aici, pentru totdeauna, nu se va întâmpla nimic./ Fără voia mea, nicio frunză nu cade,/ niciun fir de iarbă nu se îndoaie sub punctul copitei.” (Bucuria de a scrie). Este o poetă cerebrală, dar azi zămislirea nu mai este doar de sorginte demiurgică. Puternic intelectualizată și grea de înțelesuri, poezia Szymborskăi ne invită la meditație asupra valorilor umane, morale, filosofice, dar fără gravitate, patetism. Ușoara ironie la care recurge descarcă asemenea unui fulger atmosfera și salvează poezia. E adevărat că lumea azi crede mai mult în pumnii unui boxer și mai puțin în el crede pe un poet: „Muză, a nu fi boxer înseamnă a nu fi deloc./ Te-ai zgârcit cu publicul urlător./ Douăsprezece persoane sunt în sală./ Jumătate au venit pentru că a plouat,/ cealaltă jumătate sunt rudele noastre. Muză” (Întâlnire cu cititorii), dar asta înseamnă că „A avut loc chiar/ și întâlnirea stabilită.// Dincolo de atingerea/ prezenței noastre” (Gara). E un reper intelectual și de simțire care nu trebuie ratat.

